

B.Com.I (Semester-I)

Vertical –e (i) Ability Enhancement Courses (AEC)English

Subject code -400109

Subject Title –AEC English

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam. Duration	Max. Marks
4.5	1	400109	AEC English	01	30	1 Hour	25

Course Outcomes	1) The students will study successful personalities 2) Students will think of business and its ways 3) Value Education will assist to make a better citizen. 4) Writing skill will help them becoming precise. 5) Students will develop holistic approach towards life
------------------------	--

Unit System	Content	Teaching Hours
Unit 1 Prose	.1) Ratan Tata 2)RakhmabaiRaut :The First Practicing Woman Doctor 3)Importance of Commerce Education :Key to Prosperity and Security - Manjushree Deshpande	15
Unit 2 Writing skills	I) Letter writing 1) Formal 2) Informal II) Job Application Writing III) Report Writing	15

References: Board of Editors (Orient BlackSwan publication)

Model Questions	-Based on the above Two Units, 1 Long Answer Questions will be asked for 07 Marks. (07) -Based on the above Two Units, 2 Short Answer Questions will be asked-each for 04 Marks. (08)
External-15 Internal -10 Total-25	- Internal Assessment -10 Marks. - Unit Test related to above Two Units will be conducted where 10 Multiple Choice Questions will be asked.

*Course Type : Demonstrative

B.Com.I (Semester-I)

Vertical –e (iii) Value Education Course English

Subject code -400112

Subject Title – VEC English

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam. Duration	Max. Marks
4.5	1 UG	400112	VEC English	01	15	01 Hours	25

Course Outcomes	1) The students will recognize the values. 2) Value Education will develop the personality of students. 3) Value Education will assist to make a better citizen. 4) Value Education will instill credibility in Trade and Industry. 5) Value Education will establish transparency in Business
------------------------	--

Unit System	Content	Teaching Hours
Unit 1	Legal Alien(Self esteemed skills) –Rutangye Crystal Butungi	7
	Action will be taken (Empathy skills) – Heinrich Boll	
Unit 2	The letter (Customer relation skills) – G.G.Joshi	8
	Lemon –Yellow and Gig – ManoharMalgaonkar	

References: English and Soft Skills –Vol.2 . By- S.P.D hanavel(OrientBlackSwan publication)

Model Questions	-Based on the above 02 Units, 1 Long Answer Questions will be asked- each for 07 Marks. -Based on the above 02 Units, 02 Short Answer Questions will be asked-each for 04 Marks. (08)
External-15 Internal -10 Total-25	- Internal Assessment -10 Marks. - Unit Test related to above 02 Units will be conducted where 10 Multiple Choice Questions will be asked. (10)

B.Com.I (Semester-II)**Vertical –e (i) Ability Enhancement Courses (AEC)English****Subject code -400210****Subject Title- AEC English**

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam. Duration	Max. Marks
4.5	II	400210	AEC English	01	30	1 Hours	25

Course Outcomes	1) The students will study successful personalities 2) Students will think of business and its ways 3) Value Education will assist to make a better citizen. 4)Writing skill will help them becoming precise. 5) Students will develop holistic approach towards life
------------------------	--

Unit System	Content	Teaching Hours
Unit 1 Prose	1)IndraNooyi 2) SundarPichai 3) Ramchandra Rao and LaxmanKirloskar	15
Unit 2 Writing Skills	1) E- mail writing 2) Blog Writing 3) Resume Writing	15

References: Board of Editors (Orient BlackSwan publication)

Model Questions	-Based on the above Two Units, 1 Long Answer Questions will be asked for 07 Marks. (07) -Based on the above Two Units, 2 Short Answer Questions will be asked-each for 04 Marks. (08)
External-15 Internal -10 Total-25	- Internal Assessment -10 Marks. - Unit Test related to above Two Units will be conducted where 10 Multiple Choice Questions will be asked.

*CourseType: Demonstrative

B.Com.I (Semester-II)**Vertical –e (iii) Value Education Course English****Subject code -400212****Subject Title – VEC - English**

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam. Duration	Max. Marks
4.5	II UG	400212	VEC-English	01	15	1 Hours	25

Course Outcomes
1) The students will recognize the values. 2) Value Education will develop the personality of students. 3) Value Education will assist to make a better citizen. 4) Value Education will instill credibility in Trade and Industry. 5) Value Education will establish transparency in Business

Unit System	Content	Teaching Hours
Unit 1	Changing India (Cross –cultural Communication Skills) – SudhaMurty	7
	The Dispenser of Holy Water (Positivity Skills) –Guy de Maupassant	
Unit 2	A Career (Reliability)- R.K.Narayan	8
	After Twenty Years (Professional Skills)- O. Henry	

References: English and Soft Skills –Vol.2 . By- S.P. Dhanavel(OrientBlackSwan publication)

Model Questions	-Based on the above 02 Units, 01 Long Answer Questions will be asked- for 07 Marks -Based on the above 02 Units, 02 Short Answer Questions will be asked-each for 04 Marks. (08)
External-15 Internal -10 Total-25	- Internal Assessment -10 Marks. - Unit Test related to above 02 Units will be conducted where 10 Multiple Choice Questions will be asked. (10)

B. Com. I (Semester-I)**Vertical E: Ability Enhancement Course Hindi****Subject Code : 400110****Subject Title: Communication Skill – संवाद कौशल्य**

Level	Semester	Course Code	Courses Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
4.5	I	400110	Communication Skill – I संवादकौशल्य	01	30	1 Hrs.	25

Courses Outcomes

- 1 विद्यार्थियों को संवाद कौशल सखिचित कराया जाएगा
- 2 विद्यार्थी संवाद कौशल को उद्योग धंधों में प्रभावी ढंग सखिप्रयोग करनखिसक्षम होंगखि
- 3 विद्यार्थी समझेंगखिसंवाद कौशल सखिघमिता में विकास होता हखि
- 4 संवाद कौशल सखिद्योग व्यापार व्यवसाय फलखिफुलखि
- 5 विद्यार्थी संवाद कौशलका उपयोग करखि

Unit System	Contents	Workload Allotted Weightage of Marks Allotted
Unit I	कार्यालयी द्वि-भाषिता और अनुवाद कखिकार- डॉ सुरखिमहाश्वरी	15
Unit II	वाणिज्य व्यवसायिक समाचारों में प्रयुक्त हिंदी भाषा*— डॉ. ममता महता	15

Referencesज्ञानदीपभाग-1 (संपादक:- डॉ. निभा उपाध्याय, डॉ. तीर्थराज राय, डॉ. सुशांत ठोकर)

राघव पब्लिकखिस, नागपूर, प्रथम खिवृत्ती 2024

Model Questions	<ul style="list-style-type: none">• उपरोक्त दोनों इकाइयों पर 01 दीर्घ उत्तरीय प्रश्न 07 अंक का होगा।• उपरोक्त दोनों इकाइयों पर 02 लघु उत्तरीय प्रश्नों कखिलिए 4-4 अर्थात कुल 08 अंक होंगखि• (उपरोक्त दोनों प्रश्नों में खितरिख विकल्प होंग)
External – 15 Internal – 10 Total - 25	<ul style="list-style-type: none">• खितरिख मूल्यांकन (Internal Evaluation):-इकाई परीक्षा - 10 अंक• उपरोक्त दोनों इकाइयों सखिबंधित इकाई परीक्षा में 10 अंकों कखि10 वस्तुनिष्ठ बहुविकल्पीय प्रश्न पूछखियेंगखि

B.Com I (Semester – I)
Vertical- e (iii) Value Education Courses Hindi
Subject Code -400113
Subject Title -मूल्य शिक्षण हिंदी-1

Level	Semester	Course Code	Courses Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
4.5	I	400113	मूल्य शिक्षण हिंदी-1	01	15	01 Hrs.	25

Courses Outcomes

1. विद्यार्थी मूल्यों की पहचान करेंगे।
2. मूल्यपरक शिक्षा सविद्यार्थियों के व्यक्तित्व का विकास होगा।
3. मूल्यपरक शिक्षा एक बेहतर भारतीय नागरिक बनाएगी।
4. मूल्य शिक्षा सखिद्योग व्यापार में विश्वास पैदा होगा।
5. मूल्य शिक्षा व्यवसाय में पारदर्शिता लाएगी।

Unit System	Contents	Workload Allotted Weightage of Marks Allotted
Unit I	1 कार्य जीवन संतुलन –डॉ. नरिंधरकर	7
	2 दूसरों के लिए जीना- भूवेद्र त्यागी	
Unit II	1 भारत महिमा -जयशंकर प्रसाद 2 अलाव- चित्रा दसैई 3 सुनों, नदी कुछ कहती है।- अर्जिनबी युसुफ शखि 4 हम बालविस मना रहिं। - डॉ पूनम मानकर पिस	8

References ज्ञानदीपभाग-1 (संपादक:- डॉ. निभा उपाध्याय, डॉ. तीर्थराज राय, डॉ. सुशांत ठोकर)

राघव पब्लिकिंस, नागपूर, प्रथम वृत्ती 2024

Model Questions	<ul style="list-style-type: none"> • उपरोक्त 02 इकाइयों पर 01 धारित 01 दीर्घ उत्तरीय प्रश्न 7 अंक • उपरोक्त 02 इकाइयों के धार पर 02 लघु उत्तरीय प्रश्न, पर 4-4 अंक अर्थात कुल 08 अंक • (उपरोक्त दोनों प्रश्नों में 01 तरिक विकल्प होंग)
External – 15 Internal – 10 Total - 25	<ul style="list-style-type: none"> • 01 तरिक मूल्यांकन (Internal Evaluation): -इकाई परीक्षा -10 अंक (उपरोक्त सभी 02 इकाइयों से संबंधित इकाई परीक्षा - में 10 अंकों के 10 वस्तुनिष्ठ बहुविकल्पीय प्रश्न होंग)

B. Com. I (Semester-II)

Vertical E: Ability Enhancement Course Hindi

Subject Code :400211

Subject Title: Communication Skill – II

Level	Semester	Courses Code	Courses Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
4.5	II	400211	व्यावसायिक हिंदी	01	30	1Hrs.	25

Courses Outcomes

1. विद्यार्थियों को विभिन्न व्यावसायिक कौशल सखिगत कराया जाएगा।
2. विद्यार्थी भाषा और व्यवसाय कखीच संबंध को समझेंगे।
3. कौशल सखिप्यादन में गुणवत्ता सखि सकती हखे।
4. व्यवसाय में दस्तावेखी कखे महत्व को समझें।
5. कुशल जनशक्ति तखे की जाएगी।

Unit System	Contents	Teaching Hours
Unit I	टिप्पण लखि	15
Unit II	एनीमखे लखि व विस्तार- शुबि दाधिच	15

Referencesज्ञानदीप भाग-1 - (संपादक:- डॉ. निभा उपाध्याय, डॉ.तीर्थराज राय, डॉ.सुशांत ठोके)

राघव पब्लिकखेस, नागपुर प्रथमावृत्ती - 2024

Model Questions	<ul style="list-style-type: none">• उपरोक्त दोनोंइकाइयों पर 07 अंक का 01 दीर्घ उत्तरीय प्रश्न पूछा जायखे।• उपरोक्त दोनोंइकाइयों पर सखि धारित 02 लघु उत्तरीय प्रश्न 4-4 अंक अर्थात कुल 08 अंक कखे पूछखे जायेंगे।(उपरोक्तदोनोंप्रश्नोंमें सखि तरिकविकल्पहोंगे)
External – 15 Internal – 10	<ul style="list-style-type: none">• सखि तरिक मूल्यांकन(Internal Evaluation):-इकाई परीक्षा 10 अंक
Total - 25	<ul style="list-style-type: none">• उपरोक्त दोनोंइकाइयों सखि संबधित एक):-इकाई परीक्षा जिसमें 10 अंकों कखे 10 वस्तुनिष्ठ बहुविकल्पीय प्रश्न पूछखे जायेंगे।

B.Com I (Semester – II)
Vertical- e (iii) Value Education Courses Hindi
Subject Code - 400213

Subject Title - मूल्य शिक्षाहिंदी- 2

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
4.5	II	400213	मूल्य शिक्षाहिंदी- २	01	15	01 Hrs.	25

Course Outcomes 1. विद्यार्थी मूल्यों की पहचान करेंगे □

2. मूल्यपरक शिक्षा विद्यार्थियों के व्यक्तित्व का विकास करेगी।
3. मूल्यपरक शिक्षा एक बेहतर भारतीय नागरिक बनाएगी।
4. मूल्य शिक्षा सख्तियोग व्यापार में विश्वास पैदा होगा।
5. मूल्य शिक्षा व्यवसाय में पारदर्शिता लाएगी।

Unit System	Contents	Teaching Hours
Unit I	1 फीचर फिल्म लखिम एक अध्ययन- श्रीधर पांड	7
	2 वृत्त चित्र का लखिम और भाषा- श्री कृष्णा पांड	
Unit II	1 श्रम की कमाई -धर्मपाल शास्त्री	8
	2 हार की जीत- एन चंद्रशखिन नायर	
	3 सूचनाओं के कोलाहल में हंस- विवेकी दरकार -कल्पना मनोरमा	
	4 अलबत्ती (संस्मरण) -भुवेंद्र त्यागी	

References ज्ञानदीप भाग -1 (संपादक:- डॉ. निभा उपाध्याय, डॉ. तीर्थराज राय, डॉ. सुशांत ठोकरे)

राघव पब्लिकेशन्स, नागपुर प्रथमावृत्ती - 2024

Model Questions	<ul style="list-style-type: none"> • उपरोक्त 02 इकाइयों पर □ धारित 01 दीर्घ उत्तरीय प्रश्न 7 अंक • उपरोक्त सभी 02 इकाइयों पर □ धारित 02 लघु उत्तरीय प्रश्न 4-4 अर्थात् कुल 08 अंक (उपरोक्त दोनों प्रश्नों में □ तरिक विकल्प होंगे) □
External – 15 Internal – 10 Total - 25	<ul style="list-style-type: none"> • □ तरिक मूल्यांकन (Internal Evaluation): -इकाई परीक्षा 10 अंक (उपरोक्त सभी 02 इकाइयों पर □ धारित एक इकाई परीक्षण जिसमें 10 अंकों के 10 वस्तुनिष्ठ बहुविकल्पीय प्रश्न शामिल हैं पूछा जाएगा.)

B. Com. I (Semester-I)**Vertical E: Ability Enhancement Course Marathi****Subject Code:400110****Subject Title: Communication Skill - Iसंवाद कौशल्य**

Level	Semester	Course code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
4.5	I	4000110	Communication Skill I-1संवाद कौशल्य	01	30	1 Hrs	25

Course Outcomes

1. विद्यार्थ्यांना संवाद कौशल्याची ओळख होईल.
2. संवाद कौशल्याचा प्रभावी वापर विद्यार्थी उद्योग व्यवसायात करू शकतील.
3. संवाद कौशल्यामुळे उद्योग व्यवसायात वाढ होत आहे विद्यार्थ्यांना समजेल.
4. विद्यार्थ्यांची उद्योग व्यवसाय करण्याची मानसिकता बदलेल.
5. संवाद कौशल्याच्या माध्यमातून उद्योग व्यवसायाची भरभराट होईल.

Unit System	Contents	Teaching Hours
Unit I	उद्योग व्यवसायात संवाद कौशल्याचे महत्त्व – डॉ. स्वाती दामोदर	15
Unit II	प्रभावी संवाद कौशल्याचे घटक - डॉ. स्वाती दामोदर	15

References विचारशोध भाग – 1 राघव पब्लिकेशन्स, नागपूर, प्रथम आवृत्ती 2024

Model Questions	वरील दोन्ही घटकांवर 01 दीर्घोत्तरी प्रश्न 07 गुणांचा असतील. वरील दोन्ही घटकांवर 02 लघुत्तरी प्रश्न प्रत्येकी चार म्हणजे एकूण 08 गुणांचा असतील. (वरील दोन्ही प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय राहतील)
External – 15	अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Marks) घटक चाचणी - 10 गुण
Internal – 10	वरील दोन्ही घटकांशी संबंधित घटकचाचणी ज्यात 10 गुणांचा 10 वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न विचारल जातील.
Total - 25	

B.Com I (Semester – I)**Vertical- e (iii) Value Education Courses Marathi****Subject Code -400113****Subject Title -मूल्य शिक्षण मराठी – 1**

Level	Semester	Course Code	Courses Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
4.5	I	400113	मूल्य शिक्षण मराठी –1	01	15	1 Hrs.	25

Courses Outcomes :

1. विद्यार्थ्यांना मूल्यांची ओळख होईल.
2. मूल्य शिक्षणामुळे विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्वाचा विकास होईल.
3. मूल्य शिक्षणामुळे चिंगला भारतीय नागरिक घडेल.
4. मूल्य शिक्षणामुळे उद्योग व्यापारात विश्वासाहर्षता निर्माण होईल.
5. मूल्य शिक्षणामुळे व्यवसायात पारदर्शकता येईल.

Unit System	Contents	Teaching Hours
Unit II	व्यवसायानं खूप काही शिकवलं - धनंजय दातार	7
2	डिजिटल इंटेलिजन्स - प्रमोद कुमार जयस्वाल	
Unit II	सामाजिक व राजकीय क्षेत्रातील पर्यावरण - किशोर रिठे	8
1	सक्षम करिअरला वाव – सुधीर सखरे	
2		

References विचारशोध भाग – 1 राघव पब्लिकेशन्स, नागपूर, प्रथम आवृत्ती 2024

Model Questions	वरील 02 घटकावर 01 धारीत 01 दीर्घोत्तरी प्रश्न 07 गुण वरील 02 घटकावर 02 धारीत 02 लघुत्तरी प्रश्न प्रत्येकी 04 म्हणजे एकूण 08 गुण (वरील दोन्ही प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय राहतील.)
External – 15 Internal – 10 Total - 25	अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Marks) घटक चाचणी -10 गुण वरील चारही घटकाशी संबंधित घटकचाचणी ज्यात 10 गुणांचा 10 वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न विचारल जातील.

B. Com. I (Semester-II)

Vertical E: Ability Enhancement Course Marathi

Subject Code :400211

Subject Title: Communication Skill - II

Level	Semester	Courses Code	Courses Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
4.5	II	400211	Communication Skill – II जाहिरात लखिम	01	30	1 Hrs.	25

Courses Outcomes :

- स्पर्धेच्या युगात जाहिरातीच मिहत्त्व किती ह तिमजसि.
- स्पर्धेच्या युगात जाहिरातीच मिहत्त्व किती ह तिमजसि.
- जाहिरातीच्या विविध माध्यमांचा परिचय होईल.
- उद्योग व्यवसायात जाहिरातीच्या विविध माध्यमांचा प्रत्यक्ष वापर कसा करावा ह तिमजसि.
- जाहिरातीच्या माध्यमातून उद्योग कसा वाढवावा व जाहिरात कशी लिहावी ह तिमजसि.

Unit System	Contents	Teaching Hours
Unit I	उद्योग व्यवसायात जाहिरातीच मिहत्त्व – मोहिनी मोडक	15
Unit II	जाहिरातीची माध्यम मोहिनी मोडक	15

References विचारशोध भाग – 1 - राघव पब्लिकरिन्स, नागपुर प्रथमावृत्ती - 2024

Model Questions	वरील दोन्ही घटकावर 01 दीर्घोत्तरी प्रश्न 07 गुणांकरिता विचारला जाईल. वरील दोन्ही घटकावर 02 लघुत्तरी प्रश्न प्रत्येकी चार म्हणजे एकूण 08 गुणांकरिता विचारल जातील. (वरील दोन्ही प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय राहतील)
External – 15 Internal – 10	अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Marks) घटक चाचणी - 10 गुण वरील दोन्ही घटकाशी संबंधित घटकचाचणी ज्यात 10 गुणांचा 10 वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न विचारल जातील

B.Com I (Semester – II)

Vertical- e (iii) Value Education Courses Marathi

Subject Code –400213

Subject Title - मूल्य शिक्षण मराठी – 2

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
4.5	II	400213	मूल्यशिक्षण मराठी – २	01	15	01 Hrs.	25

Course Outcomes :

- विद्यार्थ्यांना मूल्यांची ओळख होईल.
- मूल्य शिक्षणामुळे विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्वाचा विकास होईल.
- मूल्य शिक्षणामुळे जिंगला भारतीय नागरिक घडली

4. मूल्य शिक्षणामुळीं उद्योग व्यापारात विश्वासाहर्यता निर्माण होईल.

5. मूल्य शिक्षणामुळीं व्यवसायात पारदर्शकता येईल.

Unit System	Contents	Teaching Hours
Unit I	1 अनुभवातून शिकल्ले शहाणपण - धनंजय दातार	7
	2 रानावनाचें मूड्स - किशोर रिठे	
Unit II	1 कमी भांडवलात व्यवसाय दुप्पट विकासासाठी - डॉ. संतोष गरकर	8
	2 उद्योगातील वूमन पावर - जयप्रकाश झेंडे	

References विचारशोध - भाग - 1 - राघव पब्लिकेशन्स, नागपुर प्रथमावृत्ती - 2024

Model Questions	वरील 02 घटकावर 01 धारीत 01 दीर्घोत्तरी प्रश्न 07 म्हणजे एकूण गुण वरील 02 घटकावर 02 धारीत 02 लघुत्तरी प्रश्न प्रत्येकी 04 म्हणजे एकूण 08 गुण. (वरील प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय राहतील)
External - 15 Internal - 10 Total - 25	अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Marks) घटक चाचणी - 10 गुण (वरील 02 घटकाशी संबंधित घटक चाचणी ज्यात 10 गुणांचे 10 वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न विचारले जातील.)

B.Com.I (Semester I)

Vertical- e (i) (AEC) Ability Enhancement Courses Pali

Subject Code -400110

Subject Title – पाली उपयोजित व्याकरण

Level	Semester	Course Code	Courses Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
4.5	I	400110	पाली उपयोजित व्याकरण	01	30	1 Hrs.	25

Courses Outcomes	1.विद्यार्थ्यांना पाली भाषा लिहता, वाचता, व बोलता यावी यासाठी प्राथमिक माहिती शिकण्यास मिळत□ 2.पाली संवादकौशल्यामुळे विद्यार्थ्यांना अनुवादक म्हणून काम करता येते□ 3.शब्द साठा वाढविणे□ वाक्य रचना करण्यास मदत होत□ 4. विद्यार्थ्यांना पाली भाषा व्याकरण शिकता येते□ 5. विद्यार्थ्यांना सोबत पालीत संभाषण करता येते.	
Unit System	Contents	Teaching Hours
Unit I	नाम, सर्वनाम, काळ व विभक्ती	15
Unit II	पाली निबंध, पशु-पक्षी, फळ-फुल□ रंग-वस्तू यांची नवप्राची भाषा□ सांगणे□ व लिहिणे□	15
References	३१ दिन मसाली- डॉ. भदन्त □ नंद कौशल्यायान, सम्यक प्रकाशन नई दिल्ली २०१३	
Model Questions	वरील दोन्ही घटकांवर 01 दीर्घोत्तरी प्रश्न 07 गुणांचा असतो वरील दोन्ही घटकांवर 02 लघुत्तरी प्रश्न प्रत्येकी चार म्हणजे एकूण 08 गुणांचा असतील. (वरील दोन्ही प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय राहतील)	
External – 15	अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Marks) घटक चाचणी -10 गुण	
Internal – 10	वरील दोन्ही घटकाशी संबंधित घटक चाचणी ज्यात 10 गुणांचा 10 वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न विचारल जातील.	
Total - 25		

B.Com.I (Semester I)

Vertical- e (iii) Value Education Courses Pali

Subject Code -400113

Subject Title -मूल्य शिक्षण पाली -1

Level	Semester	Course Code	Courses Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
4.5	I	400113	मूल्य शिक्षण पाली -1	01	15	01 Hrs.	25

Courses Outcomes	1. विद्यार्थ्यांना मूल्यांची ओळख होईल. 2. मूल्यशिक्षणामुळे विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्वाचा विकास होईल. 3. मूल्यशिक्षणामुळे जिंगला भारतीय नागरिक घडले. 4. मूल्यशिक्षणामुळे उद्योग व्यापारात विश्वासाहर्षता निर्माण होईल. 5. मूल्यशिक्षणामुळे विवसायात पारदर्शकता येईल.							
Unit System	Contents					Teaching Hours		
Unit I	1	धम्मचक्रप्रवर्तनसुत्त					7	
	2	धम्मपद - बुद्धावग, क्रोधवग,						
Unit II	1	सुत्तनिपात - पराभवसुत्त, महामंगलसुत्त					8	
	2	चार ऋष्य सत्य व अष्टांगिक मार्ग						
References	धम्मपद - नव नालंदा महाविहार नालंदा, बिहार . २०१८ सुत्तनिपात - नव नालंदा महाविहार नालंदा, बिहार . २०१८							
Model Questions	वरील 02 घटकावर 01 धारीत 01 दीर्घोत्तरी प्रश्न 07 गुण वरील 02 घटकावर 01 धारीत 02 लघुत्तरी प्रश्न प्रत्येकी 04 म्हणजे एकूण 08 गुण							
External - 15 Internal - 10	अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Marks) घटक चाचणी - 10 गुण							
Total - 25	(वरील चारही घटकाशी संबंधित घटकचाचणी ज्यात 10 गुणांचा वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न विचारल जातील.)							

B.Com.I (SemesterII)

Vertical- e (i) Ability Enhancement Course Pali

Subject Code -400211

Subject Title -पाली उपयोजित व्याकरण

Level	Semester	Courses Code	Courses Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
4.5	II	400211	पाली उपयोजित व्याकरण	01	30	1 Hrs.	25

Courses Objectives	1.विद्यार्थ्यांना पाली भाषा लिहता, वाचता, व बोलता यावी यासाठी प्राथमिक माहिती द्या.□ 2.पाली संवादकौशल्याचा महत्त्व पटवून द्या.□ 3.शब्द साठा वाढविणे वाक्य रचना करून बोलणे शिकविणे.□ 4. विद्यार्थ्यांना पाली भाषा व्याकरण शिकविणे.□ 5. विद्यार्थ्यांना सोबत पालीत संभाषण करणे.	
Courses Outcomes	1.विद्यार्थ्यांना पाली भाषा लिहता, वाचता, व बोलता यावी यासाठी प्राथमिक माहिती शिकण्यास मिळत.□ 2.पाली संवादकौशल्यामुळे विद्यार्थ्यांना अनुवादक म्हणून काम करता येई.□ 3.शब्द साठा वाढविणे वाक्य रचना करण्यास मदत होत.□ 4. विद्यार्थ्यांना पाली भाषा व्याकरण शिकता येई.□ 5. विद्यार्थ्यांना सोबत पालीत संभाषण करता येई.	
Unit System	Contents	Teaching Hours
Unit I	स्थळ, वाहन, कार्यालय, नातसंबंध व व्यवसायाचा व पाली मधून सांगणे.	15
Unit II	अव्यय, समास व संधी ई. माहिती	15
References	पाली भाषा अक्षरमाला – अरविंद भंडार, पाली संशोधन संस्था मुंबई, २०२०	
Model Questions	<ul style="list-style-type: none">वरील दोन्ही घटकावर 01 दीर्घोत्तरी प्रश्न 07गुणांकरिता विचारला जाईल.वरील दोन्ही घटकावर 02 लघुत्तरी प्रश्न प्रत्येकी चार म्हणजे एकूण 08गुणांकरिता विचारला जाईल. (वरील दोन्ही प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय राहतील)	
External – 15	अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Marks) घटक चाचणी - 10 गुण	
Internal – 10	वरील दोन्ही घटकाशी संबंधित घटकचाचणी ज्यात 10 गुणांचा वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न विचारला जाईल.	
Total - 25		

B.Com.I (SemesterII)**Vertical- e (iii) Value Education Courses Pali****Subject Code -400213****Subject Title - मूल्यशिक्षण पाली -२**

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
4.5	II (UG)	400213	मूल्यशिक्षण पाली - २	01	15	1 Hrs.	25

Course Outcomes	1.विद्यार्थ्यांना मूल्यांची ओळख होईल. 2.मूल्यशिक्षणामुळे विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्वाचा विकास होईल. 3.मूल्यशिक्षणामुळे चिंगला भारतीय नागरिक घडेली 4.मूल्यशिक्षणामुळे ज्ञान व्यापारात विश्वासाहर्षता निर्माण होईल. 5.मूल्यशिक्षणामुळे निवसायात पारदर्शकता येईल.						
Unit System	Contents				Teaching Hours		
Unit I 1	चर्यापिटक – सविराजचर्या, महासुदर्शनचर्या				7		
2	वज्जीन सत्त अपरिहानिय धम्म						
Unit II 1	थर्याथा – पटाचाराथरी] [प्रपालीथरी]				8		
2	चार ब्रम्हविहार						
Reference s	चर्यापिटक – महाराष्ट्र राज्य साहित्य व संस्कृती मंडळ, मुंबई १९९३ महापरीनिब्बानसुत्त – भिक्षु धर्मरक्षित – सम्यक प्रकाशन नई दिल्ली. १९८०						
Model Questions External – 15 Internal – 10 Total - 25	<ul style="list-style-type: none">वरील 02 घटकावर [धारीत 01 दीर्घोत्तरी प्रश्न 07 गुणवरील 02 घटकावर [धारीत 02 लघुत्तरी प्रश्न प्रत्येकी 04 म्हणजे एकूण 08 गुण अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Marks) घटक चाचणी - 10 गुण (वरील 02 घटकाशी संबंधित घटक चाचणी ज्यात 10 गुणांचे 10 वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न विचारले जातील.)						

B.Com I (Semester- I)
Vertical-e Ability Enhancement Course Sanskrit
Course code: 400110
Subject Title- AEC संवाद कौशल्य -1

Level	Semester	Course code	Course name	credit	Teaching hours	Exam Duration	Max marks
4.5	1	400110	संवाद कौशल्य -1	1	30	1 hr.	25

Course Outcome	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. संस्कृतभाषातील संवादपरंपरेची परिचय करून देणे 2. संस्कृतभाषातील संवादकौशल्याच्या वशिष्टांचा परिचय करून देणे 3. संस्कृत अर्ज व पत्रलेखन या लेखन प्रकारांचे ज्ञान करून देणे 4. संस्कृतभाषेचे शुभसन्देश लिहिण्याचे कौशल्य प्राप्त करून देणे.

Unit	Content	Teaching Hours
Unit I	<p>संस्कृतभाषातील संवादांची परंपरा</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ऋग्वेदातील संवादसूक्त – सरमापणि संवादसूक्ताचा परिचय व वशिष्ट 2. उपनिषदातील संवाद – श्वेतकेतु – ऋणी संवादाचे विवेचन व वशिष्ट 3. वाल्मीकी रामायणातील राम-परशुराम संवादविवेचन व वशिष्ट 4. महाभारतातील – यक्षयुधिष्ठिरसंवादविवेचन व वशिष्ट 	15
Unit II	संस्कृत लेखन	15
References	<ol style="list-style-type: none"> 1. पत्रसन्देश – संस्कृतभारती प्रकाशन, बडोदालुर 2. संस्कृतव्यवहारसाहस्री – संस्कृतभारती प्रकाशन, बडोदालुर 3. वाल्मीकी रामायण – गीता प्रेस गोरखपुर 4. महाभारत – गीता प्रेस गोरखपुर 	
Model Questions	<ul style="list-style-type: none"> • वरील दोनही घटकावर आधारित 1 दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रत्येकी 7 गुणांकरिता असतील • वरील दोनही घटकावर आधारित 2 लघुत्तरी प्रश्न प्रत्येकी 4 म्हणजे एकूण 08 गुणांकरिता विचारल जातील. (वरील दोन्ही प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय राहतील) 	
External-15 Internal -10 Total -25	<ul style="list-style-type: none"> • अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Evaluation) – घटक चाचणी 10 गुण • वरील चारही घटकांशी संबंधित 10 बहुपर्यायी प्रश्न 10 गुणांसाठी घटकचाचणीत विचारल जातील. 	

B.Com –I (Semester I)
Vertical-e Value Education Course Sanskrit
Subject code:400113
Subject Title- नीतिशतकातील नीतिविचार भाग 1

Level	Semester	Course code	Course name	Credit	Teaching hours	Exam Duration	Max marks
4.5	1	400113	नीतिशतकातील नीतिविचार भाग 1	01	15	01 hr.	25

Course Outcome	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. विद्यार्थ्यांना संस्कृतभाषातील नीतिविषयक ग्रंथाचा परिचय होईल. 2. विद्यार्थ्यांना नीतिशतकात वर्णित विविध नीतिविषयांचा ज्ञान होईल. 3. विद्यार्थ्यांना नीतिशतकातील तर्कशुद्ध व वास्तववादी विचारांची ओळख होईल. 4. विद्यार्थ्यांना नीतिसाहित्याचा महत्त्व जाणवता येईल.

Unit system	Content	Teaching Hours
Unit I	अज्ञपद्धती	7
	विद्वत्पद्धती	
Unit II	मानशौर्यपद्धती	8
	परोपकारपद्धती	
References	<ol style="list-style-type: none"> 1. नीतिशतकम् – संपादक जोशी अयाचित, सुयोग प्रकाशन, अमरावती 2. नीतिशतकम्- डॉ. स्वानंद पुंडे ऋचा प्रकाशन 	
Model Questions	<p>वरील 02 घटकावर 1 धारित 1 दीर्घोत्तरी प्रश्न 7 गुण</p> <p>वरील 02 घटकावर आधारित 02 लघुत्तरी प्रश्न प्रत्येकी 4 म्हणजे एकूण 08 गुण (वरील दोन्ही प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय राहतील)</p>	
External- 15 Internal -10 Total -25	<p>अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Evaluation) – घटक चाचणी 10 गुण</p> <p>(वरील चारही घटकांशी संबंधित 10 बहुपर्यायी प्रश्न 10 गुणांसाठी घटकचाचणीत विचारल जातील.)</p>	

B.Com.I (Semester –II)**Vertical-eAbility Enhancement Course Sanskrit****Subject code: 400211****Subject Title- AEC संवाद कौशल्य -2**

Level	Semester	Course code	Course name	credit	Teaching hours	Exam Duration	Max marks
4.5	II	400211	संवाद कौशल्य -2	1	30	1 hr.	25

Course Outcome अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	
	<ol style="list-style-type: none">1. संस्कृतभाषेतील संवादपरंपरेचा परिचय करून देणे.2. संस्कृतभाषेतील संवादकौशल्याच्या वैशिष्ट्यांचा परिचय करून देणे.3. संस्कृत अर्ज व पत्रलेखन या लेखन प्रकारांचे ज्ञान करून देणे.4. संस्कृतभाषेतून शुभसन्देश लिहिण्याचे कौशल्य प्राप्त करून देणे.

Unit	Content	Teaching Hours
Unit I	संस्कृतभाषेतील संवादकौशल्याच्या वैशिष्ट्यांचा परिचय 1. रामायणातील राम -हनुमानसंवादाचे विवेचन व वैशिष्ट्ये (किष्किन्धाकांड सर्ग 2 व 3) 2. कौटिलीयअर्थशास्त्रातील आज्ञापत्रपद्धतीचे विवेचन (अधिकरण 2 रे अध्याय 31)	15Hr
Unit II	संस्कृतपत्रलेखन	15Hr
References	<ol style="list-style-type: none">1. पत्रसन्देश: – संस्कृतभारती प्रकाशन, बेङ्गलुरु2. संस्कृतव्यवहारसाहस्री – संस्कृतभारती प्रकाशन, बेङ्गलुरु3. रामायण- गीताप्रेस, गोरखपुर4. कौटिलीयअर्थशास्त्र – भाषान्तर ब. रा. हिवरगांवकर प्र. वरदा प्रकाशन, पुणे	
Model Questions	<ul style="list-style-type: none">• वरील दोनही घटकावर आधारित 1 दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रत्येकी 7 गुणांकरिता असेल.• वरील दोनही घटकावर आधारित 2 लघुत्तरी प्रश्न प्रत्येकी 4 म्हणजे एकूण 08 गुणांकरिता विचारले जातील.	
External- 15 Internal -10 Total -15	<ul style="list-style-type: none">• अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Evaluation) – घटक चाचणी 10 गुण• वरील चारही घटकांशी संबंधित 10 बहुपर्यायी प्रश्न 10 गुणांसाठी घटकचाचणीत विचारले जातील.	

B.Com.I (Semester-II)
Vertical-eValue Education CourseSanskrit
Subject code:400213
Subject Title- नीतिशतकातील नीतिविचार भाग 2

Level	Semester	Course code	Course name	Credit	Teaching hours	Exam Duration	Max marks
4.5	II	400213	नीतिशतकातील नीतिविचार भाग 2	01	15	01 hr.	25

Course Outcome अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. विद्यार्थ्यांना संस्कृतभाषेतील नीतिविषयक ग्रंथाचा परिचय होईल. 2. विद्यार्थ्यांना नीतिशतकात वर्णित विविध नीतिविषयांचा ज्ञान होईल. 3. विद्यार्थ्यांना नीतिशतकातील तर्कशुद्ध व वास्तववादी विचारांची ओळख होईल. 4. विद्यार्थ्यांना नीतिसाहित्याचा महत्त्व जाणवता येईल.

Unit System	Content	Teaching Hours
Unit I	सज्जनपद्धती दुर्जनपद्धती	7Hr
Unit II	कर्मपद्धती अर्थपद्धती	8Hr
References	<ol style="list-style-type: none"> 1. नीतिशतकम् – संपादक जोशी अयाचित, सुयोग प्रकाशन, अमरावती 2. नीतिशतकम्- डॉ. स्वानंद पुंडे ऋचा प्रकाशन 	
Model Questions	<p>वरील 02 घटकावर आधारित 01 दीर्घोत्तरी प्रश्न 7 गुण.</p> <p>वरील 02 घटकावर आधारित 02 लघुत्तरी प्रश्न प्रत्येकी 4 म्हणजे एकूण 08 गुणांकरिता विचारले जातील. (वरील दोन्ही प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय राहतील)</p>	
External-15 Internal -10 Total -25	<p>अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Evaluation) – घटक चाचणी 10 गुण</p> <p>वरील 02 घटकांशी संबंधित 10 बहुपर्यायी प्रश्न 10 गुणांसाठी घटक चाचणीत विचारले जातील.</p>	

B.Com.I (Semester -I)

Vertical –e (i) (AEC) Ability Enhancement Course Urdu

Subject Code-400110

Subject Title : Communication Skill -1

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
4.5	I UG	400110	اردو میڈیا (حصہ اول)	01	30	1 Hrs.	25

Course Outcome

- 1-طلباء ذرائع ابلاغ کی اہمیت سے متعارف ہوگے
- 2- طلباء خبروں کی اہمیت اور ترتیب کو سمجھے گے
- 3- طلباء ایڈیٹنگ اور سب ایڈیٹنگ سے روشناس ہوگے
- 4- صنعتی تجارتی پیشوں میں خیالات بدلے گے -
- 5- بزنس رپورٹنگ کس طرح ہوتی ہے یہ سمجھ میں آئے گا۔

Unit System	Contents	Work load Allotted
Unit –I	1- ذرائع ابلاغ کی اہمیت - تسنیم فاطمہ 2- خبروں کی اہمیت و ترتیب - نسیم احمد	15
Unit –II	1- ایڈیٹنگ اور سب ایڈیٹنگ - او۔ پی۔ ورما 2- بزنس رپورٹنگ - او۔ پی۔ ورما	15

References

پاسبان ادب :- ترتیب کار ڈاکٹر شاہدہ مناف

Model Questions	7 *اوپر کے دو یونٹیٹ پردو میں سے ایک مفصل جواب مطلوب ہے مارکس *اوپر کے دو یونٹیٹ پر چار میں سے دو مختصر جوابات مطلوب ہے 8 مارکس
External -15 Internal – 10 Total- 25	(Internal Marks)-10 Marks (Objective) اوپر کے چاروں یونٹیٹ پر 10 مارکس کے متبادل سوالات رہے گے

B.Com.I (Semester -I)

Vertical –e (III) Value Education Courses (VEC) Urdu

Subject Code-400113

Subject Title :- (اخلاقیات) (اردو)

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
4.5	I	400113	اخلاقیات	01	15	1 Hrs.	25

Course Outcomes

1. طلباء اخلاق سے متعارف ہو گئے۔
2. طلباء اچھے اخلاق کی اہمیت سمجھے گئے
3. صنعتی تجارتی پیشوں میں طلباء اخلاق سے پیش آئے گئے۔
4. طلباء کے اخلاق کی وجہ سے ایک بہترین سماج بنے گا۔
5. طلباء اچھے شہری بنے گئے

Unit System	Contents	Teaching Hours
Unit –I	1- روشنی (افسانہ) - پریم چند 2- اپنی مدد آپ - سرسید احمد خان	7
	1- گھر کی تربیت - مولوی ذکا اللہ 2- ادب میں اخلاقی اقدار کا تقاضا - محمد کلیم ضیا	
Unit-II	1- دنیا (نظم) نظیر اکبر بادی 2- قوم کی لڑکیوں سے خطاب (نظم) چکبست	8
	1- اے شریف انسانوں (نظم) ساحر لدھیانوی 2- جاوید کے نام (نظم) علامہ اقبال	

Reference s

پاسبان ادب :- ترتیب کار - ڈاکٹر شاہدہ مناف

Model Questions	* اوپر کے چاروں یونٹ پر چار میں سے 1 مفصل سوال حل کرنا ہے ایک پر 07 مارکس کل 07 مارکس
External -15 Internal – 10	* اوپر کے چاروں یونٹ پر چھ میں سے چار مختصر سوالات حل کرنا ہے ہر ایک پر 2 مارکس کل 08 مارکس
.....	(Internal Marks)-Unit Test = 10 Marks
Total- 25	(Objective) اوپر کے دونوں یونٹ پر 10 مارکس کے 10 متبادل سوالات رہے گے

B.Com.I (Semester -II)**Vertical –e (i) (AEC) Ability Enhancement Course Urdu****Subject Code-400211****Subject Title : Communication Skill -II**

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
4.5	II	400211	اردو میڈیا	01	30	1 Hrs.	25

Course Outcomes

1. اخباری ترجمہ نگاری سے طلباء کو متعارف ہوگے
2. طلباء اخبار کی صفحہ سازی کی تکنیک سے متعارف ہوگے
3. پریس کانفرنس کس طرح لی جاتی ہے اس کی معلومات کرے گے
4. اہم شخصیتوں کی ملاقات لینے کے لئے کن باتوں کا خیال رکھا جاتا ہے سمجھے گے

Unit System	Contents	Teaching Hours
Unit –I	1. اخباری ترجمہ نگاری - عبد السلام عاصم	15
	اخبار کی صفحہ سازی کی تکنیک - افضل مصباحی	
Unit -II	1. پریس کانفرنس - او۔ پی۔ ورما	15
	1. ملاقات نگاری - غضنفر اقبال	

Reference s

اردو میڈیا :- ترتیب کار - پروفیسر خواجہ محمد اکرام الدین

Model Questions	* اوپر کے دو یونٹ پر دو میں سے ایک مفصل جواب مطلوب ہے 7 مارکس * اوپر کے دو یونٹ پر چار میں سے دو مختصر جوابات مطلوب ہے 8 مارکس
External -15 Internal – 10 Total- 25	(Internal Marks)-10 Marks 10 (Objective) اوپر کے دونوں یونٹ پر 10 مارکس کے متبادل سوالات رہے گے

B.Com.I(Semester II)

Vertical –e (III) Value Education Courses Urdu

Subject Code-400213

Subject Title :- 2- (اردو) اخلاقیات

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
4.5	II	400213	اخلاقیات	01	15	1 Hrs.	25

Course
Outcomes

1. طلباء اخلاق سے متعارف ہو گئے۔
2. طلباء اچھے اخلاق کی اہمیت سمجھے گئے
3. صنعتی تجارتی پیشوں میں طلباء اخلاق سے پیش آنے گئے۔
4. طلباء کے اخلاق کی وجہ سے ایک بہترین سماج بنے گا۔
5. طلباء اچھے شہری بنے گئے 1

Unit System	Contents	Teaching Hours
Unit –I	1. اچھی کتاب کا مطالعہ - مولوی عبدالحق 2. ضمیر کی آواز - حامد حسن قادری	7
	1. سلونو - راشد الخیری 2. مہذب قوموں کی پیروی - سر سید احمد خان	
Unit-II	1. نوجوانوں سے (نظم) اسرار الحق مجاز 2. آدمی نامہ - (نظم) نظیر اکبر آبادی	8
	1. پند نامہ (نظم) نظم طباطبائی 2. ہاتھوں کا ترانہ - علی سردار جعفری	
References پاسیان ادب :- مرتب ڈاکٹر شاہدہ مناف		
Model Questions	* اوپر کے چاروں یونٹ پر چار میں سے 01 مفصل سوال حل کرنا ہے ایک پر 07 مارکس کل 07 مارکس * اوپر کے چاروں یونٹ پر چھ میں سے چار مختصر سوالات حل کرنا ہے ہر ایک پر 02 مارکس کل 08 مارکس	
External -15 Internal – 10 Total- 25	(Internal Marks) Unit test -10 Marks (Objective) اوپر کے دونوں یونٹ پر 10 مارکس کے 10 متبادل سوالات رہے گئے	